

APPARATUS
ERUDITIONIS

AD JURISPRUDENTIAM

PRÆSERTIM

ECCLESIASTICAM,

IN QUO REVISO, AUCTOQUE,

(Præter Juris Universalis Principia)

JUS NATURÆ, GENTIUM, DIVINUM,

Apostolicum, & Provinciale, Jus Synodale & Ecumenicum, Nationale ac Provinciale,

UNACUM

PROVINCiarUM AC REGNORUM ECCLESIASTICO ET POLITICO STATU,
Disciplina Ecclesiæ, Hæresibus exortis &c. continua Sæculorum serie ad præsens usque
tempus deductum, insertisque IN HAC PRÆCIPUE NOVA EDITIONE pro re nata
multis Observationibus criticis, ac Controversiis Juridicis, Publicis, ac Polemicis,
METHODO HISTORICO-DOGMATICA colliguntur, & brevi ac clara idea delineantur,

In utilitatem Editionis adiutorium, quibus valla Conciliorum, Decretorum,
Historiarum &c. volumina perlegendi aut occulsi aut tempus deficit,

AUTHORE

R. P. JOSEPHO BINER

SOCIETATIS JESU

SS. Theol. & SS. Canonum Doctore, horumque in alma Cæsareo-Leopoldina
Universitate Cenisiana Professore Ordinario ac Publico.

PARS PRIMA.

DE JURE IN GENERE.

BONONIÆ, MDCCLIV.

Prostant

V E N E T I I S

Apud Andream Poletti.

P R Æ F A T I O

AD LECTOREM.

Rovifum abunde est, ut Reipublicæ Litterariæ universim, ita quam maxime Jurisprudentiæ, libris innumeris, qui, tum variis in compendiis, tum spissis etiam voluminibus, Titulos in corpore Utriusque Juris contentos, eodem ferme, paucis mutatis, tenore pertractant, adeo quidem, ut qui unum auctorem legerit, alios etiam plures legisse censei possit.

Supervacaneum proin duxi, tritam illam toties viam velle ulterius complanare, meliusque de re litteraria meritorum me putavi, si ulteriori Candidatorum Jurisprudentiæ eruditioni subservirem, ac nova aliquantum methodo *Apparatum* quemdam *Eruditionis* ad Jurisprudentiam, præsertim Ecclesiasticam, conscriberem; quo videlicet Doctrinæ Juridicæ sociaretur crisis Historica, & Canonum Legiumque severitas eruditionis amœnitate temperetur: quo genere studiorum nihil videtur esse jucundius, atque erudita hac ætate nihil utilius, nihil æstimatius.

Quamvis autem blandiri mihi nullatenus possim, me in erudita hac disciplina aliquid assecutum, amatorem tamen ejusdem & æstimatorem profiteor; conatumque saltem, ut ut materiæ dignitati imparem, Lector Benevole, habebis ratum.

Atque hoc quidem primo volumine tres partes, de *Jure in genere*, tamquam fundamento omnis Jurisprudentiæ, de *Jure Naturæ & Gentium*, de *Jure Divino & Apostolico*, atque de *Jure Synodali Universalis*: In secundo vero volumine itidem tres partes, de *Jure Synodali Particulari*, de *Nationali* videlicet, *Provinciali*, & *Dioecesano*, cum Ecclesiastici & Politici Status descriptione Historica, per singula sæcula continuata, Tibi porrigo; tertio volumine

P A R S P R I M A . D E L E G I B U S I N G E N E R E .

SUMMI momenti non tantum in utroque Jure, sed etiam in Theologia est titulus ille Juris Canonici, qui de *Constitutionibus* inscribitur. Dum enim legum naturam, varietatem, causas, effectus, ac proprietates examinat, generalia Jurium principia ob oculos ponit. Ut autem in tanta rerum ubertate servetur ordo, incipiendum a legibus in genere: tum vero ad varias legum species descendendum. In omni autem re, quæ tractanda assumitur, ea videtur esse aptior ad docendum discendumque ratio, si a definitione & divisione ducatur initium, tum vero ad causas ejusdem, proprietates, & effectus enucleandos progressus fiat. Sic enim, & ordini, & memoriæ quam optime videtur consuli.

C A P U T I .

De Natura, varietate, & causa Legum.

S U M M A R I U M .

1. Quid sit lex.
2. Quotplex sit lex.
3. Causa efficiens legis.
4. 5. Causa finalis.
6. 7. 8. Causa materialis & objectiva legis.
9. Controversia de ultra interum.
10. Legislator Ecclesiasticus potest precipere aliam more internum.
11. Et jure sapienter precipit.
12. 13. 14. Solvantur objectiones.
15. Non tamen legislator possit, propter diversitatem finis utriusque Potestatis.
16. De causa formali legis.
17. 18. Promulgatio constituit essentiam legis.
19. Probabilitas non requiritur, ut lex Pontificia in Provinciis solemniter promulgatur.
20. Rationes hujus affectionis.
21. 22. 23. Solvantur objectiones.
24. Et per se statim obliget.
25. Acceptatio populi non requiritur ad constituendam legem, sed tantum ad stabilitatem.

Q U Æ S T I O I .

Quid sit lex.

1. **R**espondetur: Est ordinatio rationis in bonum commune, ab eo, qui curam communitatis habet, promulgata. Ita auctores passim ex S. Thoma 2. 2. q. 90. art. 2. in 2.
Dicitur 1. *Ordinatio rationis*, seu rationalis dispositio superioris, obligans subditos ad aliquid faciendum vel omittendum. Per quod dicitur a *causato*, quod nullam imponit obligationem, sed tantum iudicet.

Dicitur 2. *Ad bonum commune*. Per quod indicatur finis legis: quæ semper tendere debet ad bonum commune, seu ad bonum communitatis, moraliter unitæ sub una gubernatione. Per quod dicitur lex a *precepto* sive sumpto: nam lex fertur pro communitate, & afficit territorium legislatoris: preceptum vero imponitur personis singularibus, & adhaeret personis ipsi. Sæpe tamen, ut præceptum, statutum, jus &c. in eadem significatione accipiuntur. Unde leges Ecclesie dicuntur præcepta Ecclesie, licet in bonum communicatis sint lata.

Legis natura.

Dicitur 3. *Ab eo, qui curam communitatis habet*. Indicatur hic legislator, qui nempe non tantum habet curam & potestatem dominativam, aut economicam, qualem habet Dominus in ferrum, patet in filium, maritus in uxorem, sed politicam, gubernativam & jurisdictionalem sublimem, quæ se extendat ad communitatem perfectam regentem.

Dicitur 4. *Promulgata*. Nam ut decretum, statutum, præceptum, aut quæcumque dispositio obligat subditos, debet eis sufficienter esse intusata.

Colligit 1. Sententiam Judicis per se non esse legem: tum quia datur personis particularibus; tum quia non omnis Jures habet jurisdictionem sublimem ad ferendam legem requisitam. Unde sententia est potius lata juxta legem, & sic declaratio legis, quam lex.

Coll. 2. *Omnes leges ad aliquod obligare*. Unde etiam *lex irritans* obligat, acrum irritatum habere pro nullo. Et *lex permissiva*, licet non obliget eum, cui aliquid permissum est, obligat tamen alios, ne eum impediatur, & respectu bonum est lex.

Idem dicendum de *Privilegiis*, quæ sunt quædam lex permissiva, obligans alios, ne privilegiorum impediatur ab usu privilegii. Cedit autem in bonum publicum, non impeditur, qui habent privilegium pro se, aut legem permissivam.